

אברירי הסיפוח של "ארץ-ישראל השל-מה" מתיימרים לא אחת לדבר בהופעותיהם הסומביות בשמם של אלה שכלל לא הסמיכו אותם לכך. מובן מאליו, בעינינו, שהם מייצגים את "תושבי ישובי-הספר" או את "חללי צה"ל, ששפכו את דמם על משמר גבולות ארץ-ישראל השלמה". ברור להם מעל לכל ספק, שתושבי ישראל נחלקים לשניים: מהיבני הסיפוח -- הלוחמים בקו הראשון; והמתנגדים לו -- אישם בעורף.

מה חושבים הלוחמים עצמם, אלה השיכ"ים לילה לילה במארכים על הגבול? כמה מאמינים, באמת, אנשי מישמר-הגבול המפסידים רלים לאורך הגבולות החושים, או הצנחנים היוצאים לפשיטות-התגמול?

זאת אין איש יודע. לחיילים אסור להביע בפומבי דיעה בעניינים פוליטיים. החיילים ממלאים פקודות, ואיש אינו יודע מה הם חושבים או מרגישים, עד נופלם. אבל, קורה ונחשף לפתע עולם אישי פנימי של נער ישראלי, שמלאו לו רק 19 שנים, והוא שונה מכל אימאג' קיים על דמותו של הנער הישראלי המצוי.

★ ★ ★

אזה שהכירו את יהושע ("שיקלה") שוברט, ראו בו אבי-טיפוס של פיטר צברי. הוא היה גבהוקמה וחסון, מוצק וקשות. היה בו שחיץ מסויים, אבל לא זה המתבטא בהתרברבות, אלא דחיק בשתיקה. כשהגיע תורו של הצעיר גמבעתיים, ש" לא היה מעולם חבר בתנועת-נוער כלשהי, להתגייס -- היה זה מובן מאליו שהוא התנדב לצנחנים. "שיקלה, למה לך כל זה?" אמרה או אמא חנה שוברט, בקטריולוגית בקופת-חולים. "אני גבוה, בריא וחזק", אמר יהושע, "אני בוגר תיכון וצריך לשרת בצבא -- או למה לא לתת הכל בתקופת-השירות?"

הוא הגיע לצנחנים דרך גרעין נח"ל של החברה להגנת הטבע, המלכת גרעינים של צעירים שאינם חניכי תנועת-נוער. הוא היה חיל מצטיין, ששום אימון מפרך לא היה קשה מדי בשבילו. במסע-חופים שנערך בטירונות, נשבר אחד מחבריו. שיקלה סחב אותו על גבו לאורך 15 ק"מ. הצניחות היו עבורו חוויה. וכשפרצה מלחמת-ששת הימים, כבר היה מפקד-כיתה. הבוקאי של הכיתה שלו, שהושע שימש לו מספר 2, הצליח לפגוע ולחלל טאנק סטאלין מצרי, שהסתער עליהם. הוא יצא מהמלחמה שלם, אך נפצע לאחריה ברגלו מריקושט, בשעת-אימונים ברמת-הגולן. עוד לא הספיקו להוציא את התפרים מרגלו, ויהושע שוברט התחמק מבית-הבראה, לשם שלחו אותו, כדי להספיק להגיע לתחילת קורס-הקצינים.

★ ★ ★

בחופשה היחידה שניתנה לו בתקופת קורס-הקצינים, יצא יהושע שוברט לטייל עם חברה בבית-לחם. שם עצרו אותו ממזדרי קים, משום שלא חשב את כומתת-הצנחנים שלו לראשו. "איפה הייתם בזמן המלחמה?" שאל יהושע, שלא רצה לקלקל את חופשתו. הוא היכה את אחד השוטרים הצבאיים באג' רופו והשכיבו. את השני דחף, ולאחר שקבע מיפגש בירושלים עם חברתו, ברח מהשרטים הצבאיים דרך סימטאות בית-לחם, כש הוא עובר את המרתק עד ירושלים בריצה. המשטרה הצבאית איתרה אותו, אך בבית הספר לקצינים הסתפקו באתראה בלבד, משום שהיה חניך מצטיין. אבל כשבאחד הימים נתפס שיקלה בשעה שהתחמק ממתנה בערב, כדי לאכול ארוחה במסעדה ביישוב סמוך -- זרקו אותו מהקורס. פרטים מעטים אלה דיים, אולי, כדי לשרטט דמות של חייל-צנחנים ישראלי טיפוסי, אולם כל זה היה כלפי חוץ. בחייו האזרחיים היה יהושע שוברט נער צנוע, המתמסר ללימודים, לספורט, לטיולים ולאהבת-סבוע. חברתו הייתה מורכבת מבני-נוער גמבעתיים, לא "סאלוניים" וגם לא חברי תנועת-נוער. הוא לא היה חלוץ, אך גם לא נעדר-דיסקוטקים. צבר פשוט, גבול עם המדינה, אך לא היה מוכן לקבל את הדברים המתחשים בה וסביבה כמו שהם. הוא דיבר על הצורך בהשגת-השלום בינינו לבין שכנינו הערביים, על חובתנו לסייע בפתרון בעיית-הפליטים. הוא התנגד לשימוש בכוח, ובכלל נשמעו דעותיו כחופפות במידה רבה את הדעות אותן משמיע כל הונון העולם הזה, סיפרו חבריו. גם כשהיה במדי הצנחנים, היו ליהושע שוברט ירכוחים ממושכים עם חבריו סביב

בעיות כמו "למה אנחנו נלחמים כל-כך טוב? משום שאנחנו חיילים טובים, בעלי משמעת, או מפני שאנחנו שונאים את הערבים?" בסיכומם של ויכוחים כאלה היה יהושע מצליח להביא את חבריו להסכמה שביסודו של דבר אין נלחמים כדי להרוג ערבים. שבוע לפני פעולת כראמה היה יהושע בחופשה בבית הוריו, שם היה לו ויכוח חריף עם אביו, עובד ותיק בדואר. האב, חסיד סיפוח-שטחים, השמיע את הדיעה

אותם. הם היו מכש ילדים. נתתי פקודה לחילי לתת להם את כל המים שהיו לנו". בשעת-הלחימה בתעלות של רפיח, הסתער יהושע בראש חייליו, כשלפתע ראה חייל מצרי, המכוון כלפיו מרגמה. הוא חיסל אותו בצורה תת-מיקלע, אבל התמונה לא נשכחה מזיכרונו. "הוא רצה להרוג אותי", היה מהרהר בקול בפני חבריו, הוא כיוון אלי תוחת כזה". אבל גם ההתלבטות והזיכרונות לא שינו

שאסור בשום פנים להחזיר לערבים את השטחים המוחזקים. סיפרה חנה, האם: "יהושע אמר: אתה יודע מה, אבא? אנחנו לא יכולים להחזיק בשטחים. מה נעשה עם כל הערבים היושבים בהם? כשאבא עמד על דעתו, הוסיף יהושע ואמר: אבא, אתה רוצה את השטחים, אז לך ותחזיק אותם! אבל אותנו אל תשלח! אם הערבים ירצו שלום, מוכרחים להחזיר להם את השטחים. אינך מסכים? אז לך, תלחם לבד!"

★ ★ ★

מזחמת-ששת-הימים עשתה מהו אפילו לטיפוס קטוח וחסון כמו יהושע שוברט. זמן רב לאחר סיום-המלחמה, עדיין חשו ידידיו כי יהושע מתנהג כאחוזו הלם. סיפרה האם: "כשבא הביתה, אחרי המלחמה, לא שאלתי אותו שום דבר. ראיתי שיש לו ממש הלם. אמא, הוא אמר לי, מספיק לי עם המלחמה לכל החיים. את יודעת אמא -- נאצר שלח למלחמה ילדים ממש. כשנלחמתי נגדם, לא ראיתי את זה. אבל במיזב, כשבאו לבקש מים, ראיתי

את דיעותיו בצורה קיצונית. הוא היה מוזעזע לאחר שהופקד על שמירת מחסני המזון של האו"ם באל-עריש, לשם באו פליטים וניסו לגנוב קמח. "ריחמתי עליהם", סיפר לחבריו, "אבל הפקודה הייתה לא לתת להם להתקרב. בכל זאת הצלחתי לתת לילדים צת מהקמח שנשפך". ואחת מחברותיו במגמה הביולוגית של בית-ספר התיכון קלעי בגבעתיים, פגשה אותו לאחר המלחמה, גילתה לו כי היא עוסקת בהוראה. "בתור מורה", אמר לה, "תעשי הכל, אבל אל תחנכי למלחמה!". "כן", ענתה לו המורה, "אבל בכל זאת אנחנו צריכים צבא להגן על עצמנו!". "אני לא יודע מה לומר לך", השיב יהושע, "אבל אל תחנכי למלחמה. לא בגלל האבידות, אבידות ש משני הצדדים. אבל זה שנלחמים ילדים -- זה נורא".

גם בנושאים אחרים היו ליהושע דיעות מגובשות. למרות שאביו הוא דתי ושוחר מסורת, התנגד יהושע לכפייה דתית בכל צורה שהיא. הוא לא הוציא תעודת-זהות מסיבה אחת: "אני לא רוצה שיכתבו לי ב"תעודת-זהות -- יהודי. אני הוציא תעודה

רק כשיסכימו לכתוב לי שם -- ישראל!"

★ ★ ★

כיצד גדל צבר בסביבה בלתי-פוליטית, כשאינו נתון ללחצים אידיאיים, עם רעיונות מסוג זה, שלא פעם העמידו אותו במיעוט בוויכוחים שניהל עם חבריו?

אולי היתה זו השפעת אמו, חנה, האם, שגדלה למדה באוקראינה, רחוקה מכל זיקה ליהדות או לציונות, היתה נשואה שם לרופא יהודי, סגן שריהבריאות האוקראיני. כשפרצה מלחמת-העולם השנייה, היו לה ארבעה ילדים. היא ברחת עימם לאוונבקיטון. האב נהרג במלחמה. לאחר המלחמה חזרה האם לאוקראינה, קיבלה תפקיד כמנהלת מעבדה בקטריולוגית גדולה באודיסה, וכי-מרצה בבית-ספר לאחיות.

שם נישאה בשנית, לפליט יהודי מפולניה, הגיעה עימו למחנה-עקורים בגרמניה, שם שימשה כאחות בבית-יתומים. שם גם נולד יהושע. רק ב-1949 עלתה משפחת שוברט לישראל, התשכנה בבית נטוש ביפו.

היתה זו האם, שמאורעות המלחמה השאירו צלקת עמוקה בנפשה, אשר הטביעה את הסלידה מהמלחמה בליבו של יהושע עד מגיל צעיר. בבית-הספר התגלה יהושע כשומר-הצדק הכיתתי. כאשר הגיעה העליה הפולנית, ולכיתתו של יהושע הוכנסו ילדים שזה עתה עלו מפולין, היה זה אך טבעי שהצברים ילעגו להם. את החלש שבהם אף כינו בשם "גוי". יהושע נטל אותו תחת חסותו, "מי שיגע ביוסטי", הצעיר, "יהיה לו עסק איתי". מאז הפך לאפורופוס לאותו ילד-עולה, ולמגיננו. אבל דעותיו, כפי שהתגבשו במשך השנים, ועליהן הגן בלהט בוויכוחים, עוצבו אולי על-ידי גורם נוסף. "אין ספק", אמרו חבריו השבוע, "כי למאמרו של העולם הזה היתה השפעה רבה עליו".

★ ★ ★

אולם גם מי ששונא מלחמה ומיחל לשלום, ללא סיפוחים וללא דיכוי, יודע כי בשעת-הירום חובתו היא להתייצב בקו הראשון, כדי להגן על מדינתו. כשהוצא יהושע שוברט מקורס הקצינים נאמר לו כי הוא יוכל, כעבור חודש, להיכנס שוב לבית-הספר, כדי לסיים את מחציתו השנייה של מחזור-צוורים שני. בינתיים הוצעה לו חופשה של חודש, כיוון שמאז תחילת שירותו כימעט ולא היו לו חופשות. אולם הוא ויתר על החופשה. הוא דרש להחזירו לחבריו, בהכשרה שבקיבוץ נתיב הליה ובצנחנים. הוא החזר בדרגת סמל. מספר אהוד גבריאל, גיסו של יהושע, איש סירות-הצנחנים לשעבר, וכיום מתכנן פיסיו: "בזמן האחרון ניתנה לו הודמנות לרכוש ולקרוא ספרים. בין הספרים שקרא התרשם משדות פלשת של אורי אבנרי. נתתי לו לקרוא גם את הצד השני של המטבע. זה היה הספר האחרון שקרא.

ואז ניקרא גודונו של סמל יהושע שוברט ליטול חלק בפשיטה על בסיס חבלני אג' פתח בכראמה. המחלקה, עליה פקד, הייתה מורכבת מחיילים ללא ניסיון קרבי. לפני היציאה אסף יהושע את חייליו והרגיע אותם: "אין מה לפחד, טבילת-האש אינה נוראה כל-כך. עפים מסביב הרבה כדורים, אבל לא כל כדור פוגע".

כמפקד חילי, דהר יהושע שוברט בשור החלמ"ים ששטף את כראמה. לאחר כיבוש וטיהור העיירה, הוטל על יחידתו התפקיד לטהר כמה חוות בסביבת הכפר, שלפי הדיעות שימשו את אנשי אל-פתח. ליד אחת החוות עצר החילי. החיילים, ובראשם יהושע שוברט, קפצו ויצאו לעבר הבית שבחוה, כדי לטהרו. בורכם היה עליהם לחצות גינת-ירק. בתוך הגינה שכנו מוסתרים כמה חבלנים. יהושע רץ ראשון. כשהתקרבו אל מיסתור-החבלנים, פתחו אלה במטר רייות. יהושע ספג פגיעה במותן מכדור של רובה-סער רוסי קלצינקוב. החיילים שרצו אחריו נפצעו אף הם. הוא הספיק לרוץ חזרה לחל של המ"פ, לדווח לו: "יש פצועים בגינה, צריך לחלץ אותם!" לפני שהספיקו להעלותו על החל"ם, כדי לפנותו לנקודת איסוף הפצועים, יצאה נשפתו של יהושע שוברט, שונא-מלחמה, חובב טבע, שוחר צדק ושלום.

איש כפי